

EDUSKUNNAN SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNALLE

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnan pyydettyä yhdistyksemme kirjallista lausuntoa hallituksen esityksestä eläkesäätiöitä, eläkekassoja ja vakuutuskassoja koskevaksi lainsäädännöksi (**HE 28/2021 vp**), lausumme kunnioittavasti seuraavaa:

Lähtökohta

Kannatamme lakiehdotusta. Tätä rakenteellista uudistusta on valmisteltu jo vuodesta 2013 alkaen. Eläkesäätiöiden ja eläkekassojen lainsäädäntö on vuosien saatossa monin osin jäänyt jälkeen muun yhteisölainsäädännön kehityksestä ja ehdotuksessa tämä asia korjaantuu. Ehdotettu lainsäädäntö on eläkesäätiöiden ja eläkekassojen näkökulmasta myös aikaisempaa tasapuolisempi työeläkevakuutusyhtiöihin verrattuna.

Toivomme kuitenkin eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnan huomioivan mietinnössään kaksi asiaa.

Eläkesäätiöiden ja eläkekassojen toimintaedellytysten varmistaminen

Työeläkejärjestelmä rakennettiin hajautetun toimeenpanomallin mukaisesti eläkesäätiöistä ja eläkekassoista saatujen hyvien kokemusten johdosta. Nämä pienet eläkelaitokset ovat työeläkevakuutusyhtiöiden ohella jo työeläkejärjestelmän alusta lähtien tarjonneet työnantajalle vaihtoehtoisen tavan työeläke- ja lisäeläkevakuuttamisen järjestämiseen. Työeläkevakuuttaminen on kuitenkin osittain myös lainsäädännön vaikutuksesta voimakkaasti keskittynyt ja on mahdollista, että sama kehitys jatkuu. Uuden lainsäädännön tavoitteena on EU:n TEL-poikkeuksen edellyttämällä tavalla varmistaa ja vahvistaa eläkesäätiö- ja eläkekassavaihtoehdon säilyminen työnantajien käytettävissä.

Uusi laki tasapuolistaa osaltaan pienten eläkelaitosten toimintaedellytyksiä ja siten vahvistaa työeläkejärjestelmän hajautettua toimeenpanoa. Tuloksellisesti eläkesäätiöt ja eläkekassat ovat pärjänneet sekä vakavaraisuuden että sijoitustoiminnan tuottojen puolesta erittäin hyvin. Niiden kautta aidosti toteutuu tavoite työeläketurvan hoitamiseen liittyvien riskien hajauttamisesta useaan työeläkelaitokseen: yksikään eläkesäätiö tai eläkekassa ei aiheuta yhteiskunnalle sellaista riskiä, jota ei työeläkealan yhteisvastuun kautta voitaisi kantaa.

Työnantajakohtaisesti järjestäytyneiden eläkesäätiöiden ja eläkekassojen toiminnan perusta on niiden keskinäisessä yhteistyössä. Pienet eläkelaitokset eivät kilpaile keskenään, vaan organisoivat tarvittavat palvelut omistamansa palveluyhtiön kautta. Pienille eläkelaitoksille tämä toimintamalli on välttämätön: tuottamalla palveluja yhteistyössä ja ostamalla niitä laitoksen ulkopuolelta varmistetaan riittävä asiantuntemus ja taloudellinen tehokkuus sekä hallitaan operatiivisia riskejä. Toivomme eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnössään ot-tavan kantaa tähän asiaan eläkesäätiöiden ja eläkekassojen toimintaedellytysten turvaamiseksi.

Eläkesäätiö- ja eläkekassalain 4 luvun 7 §:n 2 momenttia olisi muutettava

Ehdotettu lainsäädäntö asettaa lakisääteistä eläketurvaa hoitavien eläkesäätiöiden ja -kassojen hallitusten jäsenille samat taidolliset vaatimukset kuin suurille työeläkevakuutusyhtiöille. Huomattava ongelma on, että vain eläkesäätiöille ja eläkekassoille asetetaan vaatimus, että työntekijät eivät saisi valita omia edustajiaan hallitukseen kuin toisten vakuutettujen keskuudesta. Tilanne on kohtuuton, eikä siihen ole olemassa mitään perusteita. Asiaan ei kuitenkaan valitettavasti ole pyynnöstämme huolimatta kiinnitetty huomiota.

Ehdotetun eläkesäätiö- ja eläkekassalain 4 luvun 7 §:n 2 momentissa todetaan seuraavaa:

Vakuutetut valitsevat keskuudestaan hallitukseen vähintään kaksi jäsentä ja yhden varajäsenen.

Momentti tulisi muuttaa muotoon:

Vakuutetut valitsevat ~~keskuudestaan~~ hallitukseen vähintään kaksi jäsentä ja yhden varajäsenen.

Myös vakuutetuille eli työntekijöille pitää antaa mahdollisuus valita eläkesäätiön ja/tai eläkekassan hallitukseen esimerkiksi institutionaalista sijoitusasiantuntemusta omaavia ja henkilöitä, joita laki kuitenkin edellyttää nimitettävän hallitukseen. Finanssivalvonnan valvontakäytännössä tämä on tarkoittanut, että 1/3 osan hallituksen jäsenistä on täytynyt olla perehtyneitä institutionaaliseen sijoitustoimintaan. Esimerkiksi **viiden hallituksen jäsenen ja viiden varajäsenen hallituksessa** tämä on tarkoittanut sitä, että **vähintään neljän** henkilön on tullut omata institutionaalisen sijoitustoiminnan kokemus ja ammattitaito. Ministeriö ei ole lainkaan kiinnittänyt huomiota siihen, mitä tämä ammattitaitovaatimus käytännössä on tarkoittanut.

Laki on sallinut tämän tähän saakka eläkekassoille, mutta nyt pykälää on muutettu selvittämättä sen vaikutuksia ja tutkimatta asiaa. On myös olemassa yksi lisäeläkkeitä tarjoava eläkekassa, jossa jo tällä hetkellä on vakuutettujen nimittämiä hallitusammattilaisia hallituksessa ja nyt nämä työntekijöiden nimittämät hallituksen jäsenet menettävät kelpoisuutensa toimia hallituksen jäsenenä. Ehdotus on tältä osin sekä kohtuuton että harkitsematon.

Perusteluita:

- Asian vaikutuksia ei ole lainsäädäntöä valmisteltaessa selvitetty eikä tehtyä muutosta ole perusteltu.
- Vastaavaa rajoitusta ei ole muualla yhteisölainsäädännössä. Missään ei rajata hallituskelpoisuutta koskemaan vain yhteisön toisia jäseniä.
- Asian muuttaminen edesauttaisi valitsemaan pätevimmän ja sopivimman henkilön hallitukseen, mikä vastaa uuden lain tarkoitusta.
- Asian muuttaminen tasapainottaisi hallituksen työnantajapuolen sekä työntekijäpuolen välistä kompetenssieroa. Rajoitus ei koske työnantajan nimittämiä hallituksen edustajia. Jos lainkohtaa ei muuteta, käytännössä ainoastaan työnantajat kykenevät nimittämään hallitukseen lain edellytykset täyttäviä sijoitusammattilaisia, josta myös seuraa se, että yli puolet työnantajien nimittämistä hallitusjäsenistä tulisi olla institutionaalisen sijoitustoiminnan asiantuntijoita. Vastaavaa ei edellytetä työeläkevakuutusyhtiöiden hallituksissa istuvilta vakuutuksenottajien edustajilta.
- Muutos on teknisesti helppo toteuttaa, eli se voidaan tehdä poistamalla sana "keskuudesta".

- Muutos olisi kokonaisuutena eläkesäätiöiden ja eläkekassojen toimintaedellytyksiä tukeva eikä sillä ole haitallisia vaikutuksia.

Toivomme, että eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta ottaa huomioon lausumamme asiat.

Helsingissä huhtikuun 7. päivänä 2021

Eläkesäätiöyhdistys - ESY ry

Timo Toropainen
Toimitusjohtaja